

Julkisalan koulutettujen
neuvottelujärjestö

**HYVINVOINTIALUEIDEN
LUOTTAMUSEDUSTAJAVAALIEN
VAALIOHJE 1.9.2025**

Hyväksytty JUKOn Hyvinvointialueiden neuvottelukunnassa 28.8.2025

1. Sisällys

1.	JOHDANTO	1
2.	LUOTTAMUSEDUSTAJAN TOIMIKAUSI	2
3.	JUKON LUOTTAMUSEDUSTAJAJÄRJESTELMÄ HYVINVOINTIALUEILLA	2
3.1	Paikallinen luottamusedustajasopimus ja luottamusedustajien määrä	2
3.2	Pääluottamusedustaja	3
3.3	Luottamusedustaja	3
3.4	Yhteiset pääluottamusedustajat ja luottamusedustajat	4
3.5	Varapääluottamusedustaja ja varaluottamusedustaja	4
4.	VAALIOIKEUS JA ÄÄNIOIKEUS JUKON LUOTTAMUSEDUSTAJAVAALEISSA.....	5
4.1	Pääluottamusedustaja-/luottamusedustajaehdokkaan vaalikelpoisuus	5
4.2	Äänioikeus vaaleissa	6
4.3	Pääluottamusedustajan valitseminen	6
4.4	Varapääluottamusedustajan valitseminen.....	7
5.	VAALIEN JÄRJESTELY	7
6.	VAALIEN TOIMEENPANO.....	8
6.1	Vaalista tiedottaminen	8
6.2	Luottamusedustajat vaalitoimitsijoina	9
7.	VAALITAVAT	9
7.1	Vaalikokous etäyhteydellä.....	9
7.2	Etukäteen päätetty, erillinen, kokonaan sähköinen vaalitoimitus	10
7.3	Vaalikokous läsnäkokouksena	10
7.4	Sopuvaalin toteaminen (koskee kaikkia em. vaalitapoja)	11
7.5	Vaalin tuloksen vahvistaminen.....	11
8.	VAALIN TULOKSESTA TIEDOTTAMINEN	12
9.	VAALISTA VALITTAMINEN	12
10.	TOIMIKAUDEN AIKANA SYNTYNYT ESTEELLISYYS LUOTTAMUSEDUSTAJANA TOIMIMISEEN .	12
11.	LUOTTAMUSEDUSTAJAN VAIHTAMINEN KESKEN TOIMIKAUDEN	13
12.	PAIKALLISET NEUVOTTELUT/SOPIMISOIKEUDET	13
13.	VAALITULOKSEN ILMOITTAMINEN	14
	ERILLISET LIITTEET	15
	Luottamusedustajasopimuksen malli/ohje	15
	Malli JUKOn vaalien järjestämiseksi hyvinvointialueilla	15

1. JOHDANTO

Yleistä

Tämä vaaliohje ohjaa luottamusedustajavaalien järjestämistä hyvinvointialueilla, hyvinvointiyhtymissä ja HUS-yhtymässä.

Ohje perustuu Hyvinvointialueiden työ- ja virkaehtosopimuksen (HYVTES) määräyksiin sekä JUKOn hyvinvointialueiden neuvottelukunnan päätöksiin. Ohje on voimassa XX alkaen.

Nämä vaaliohjeet koskevat jukolaisia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Vaalissa valittavan JUKOn luottamusedustajan on oltava JUKOon kuuluvan jäsenyhdistyksen tai sen jäsenliiton jäsen. Luottamusedustaja ei voi olla yhteinen muiden pääsopijajärjestöjen (JAU ry tai SOTE ry) kanssa.

JUKOn Hyvinvointialueiden neuvottelukunnan nimeämä JUKOn hyvinvointialueiden luottamusedustajavaalin työryhmä valmistelee ja tekee tarvittavia muutoksia tähän vaaliohjeeseen sekä käsittelee tehtyjä vaalivalituksia.

LUOTTAMUSEDUSTAJAVALIT PÄHKINÄNKUORESSA

- 1) Luottamusedustajajärjestelmä on pääsopijajärjestökohtainen.
- 2) Ennen uuden vaalikauden alkua JUKOn pääluottamusedustaja sopii paikallisesti työnantajan kanssa luottamusedustajien määrästä ja luottamusedustaja-alueista.
- 3) Luottamusedustajaksi on vaalikelpoinen JUKOn jäsenyhdistyksen tai jäsenliiton maksava jäsen (tarkemmin kohta 4.1)
- 4) Äänioikeutettuja ovat jukolaisen jäsenyhdistyksen tai jäsenliiton maksavat jäsenet. Äänioikeutettujen selvittämiseksi on hyvä työnantajan vuosittaisen edustettavien listauksen lisäksi selvittää jäsenmaksunsa itse maksavat pyytämällä jukolaisilta liitoilta listaus (itsemaksavista) jäsenistä. Tarvittaessa jäsenen tulee todistaa jäsenyytensä esim. jäsenkortilla tai muulla liiton toimittamalla todistuksella.
- 5) Luottamusedustajavaaleista ja mahdollisuudesta asettua niissä ehdoille on tiedotettava kaikille työnantajan palveluksessa oleville jukolaisten liittojen jäsenille.
- 6) Luottamusedustajavaalista vastaavat päättävän luottamusedustajakauden pääluottamusedustajat ja/tai luottamusedustajat.
- 7) Vaalit toimitetaan joko etäyhteydellä vaalikokouksena tai sähköisellä äänestyksellä. Ns. sopuvaali toteutuu silloin, kun ehdokkaaksi asettuneita on enintään yhtä paljon kuin luottamusedustajapaikkoja.
- 8) Tuloksen ilmoittaminen edustettaville jäsenille tehdään välittömästi vaalin jälkeen (viimeistään viikon kuluessa tuloksen vahvistamisesta). On tärkeää, että jäsenet tietävät, kuka toimii pääluottamusedustajana/luottamusedustajana.
- 9) Vaalin järjestäjän on ilmoitettava välittömästi vaalin tulos sähköpostitse toimitettavalla pöytäkirjanotteella osoitteeseen jukola@juko.fi.
- 10) JUKOn lähettää luottamusedustajalle valtakirjan, joka on säilytettävä.
- 11) Mikäli jukolaisten luottamusedustajien kesken syntyy erimielisyyttä esim. ajankäytöstä, luottamusedustajapaikoista tms., tulee olla yhteydessä JUKOn toimistoon. Viime kädessä tällainen ristiriita ratkaistaan JUKOn asianomaisissa toimielimissä. Lisätietoja saa tarvittaessa JUKOn toimistosta vaalista vastaavalta toimihenkilöltä.

12) Aikarajoja:

- ehdokkaaksi asettautumisaika vähintään 10 vuorokautta (ks. kohta 7.)
- tieto vaalista vähintään 14 vrk ennen vaalia (ks. kohta 7)
- sähköisessä äänestyksessä äänestysaika vähintään 10 vuorokautta
- mahdollinen valitus vaalista tulee toimittaa Hyvinvointialueiden neuvottelukunnalle 14 vuorokauden kuluessa vaalituloksen tiedottamisesta (kohta 9.)

2. LUOTTAMUSEDUSTAJAN TOIMIKAUSI

Pääsopijajärjestöt voivat itse määritellä luottamusedustajatoimikauden pituuden (HYVTES VII luku 4 §).

Päälouottamusedustajat, varapäälouottamusedustajat, luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat valitaan JUKOn Hyvinvointialueiden neuvottelukunnan päättämälle toimikaudelle, ellei jokin poikkeus aiheuta tähän muutoksia. Toimikausi on kolmivuotinen 1.1.2026-31.12.2028.

Joissakin tapauksissa on tarkoituksenmukaista valita päälouottamusedustaja/luottamusedustaja sovitusta poikkeavaksi toimikaudeksi. Tällainen peruste voi olla esim. merkittävä organisaatiomuutos. Poikkeuksellisen toimikauden osalta vaaleista vastaavan henkilön tulee aina olla yhteydessä JUKOn toimistoon lisäohjeita varten. Poikkeukselliseen toimikauteen annetaan erikseen lupa JUKOn toimistosta.

3. JUKON LUOTTAMUSEDUSTAJAJÄRJESTELMÄ HYVINVOINTIALUEILLA

3.1 Paikallinen luottamusedustajasopimus ja luottamusedustajien määrä

JUKOn luottamusedustajien lukumäärästä sovitaan HYVTES VII luvun 13 §:n mukaisesti paikallisella sopimuksella. Hyvinvointialueilla tulee olla tehtynä kirjallisesti HYVTES:n mukainen paikallinen luottamusedustajasopimus. Luottamusedustajasopimus päivitetään tarvittaessa.

Luottamusedustajien lukumäärää tarkentavat sopimusmääräykset ovat HYVTES luku VII 3 § 2 mom., jonka mukaan mm. luottamusedustajien lukumäärästä ja toimialueesta sovittaessa otetaan huomioon hyvinvointialueen tai muun yksikön koko, niissä harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus, sovellettavien virka- ja työehtosopimusten lukumäärä, käytössä olevat palkkausjärjestelmät ja palvelussuhtelajit, niistä aiheutuva neuvottelujen tarve sekä yhdistysten ja yhdistyksiin kuuluvien viranhaltijoiden/työntekijöiden lukumäärä.

HYVTES:n mukaan kukin pääsopijajärjestö voi asettaa hyvinvointialueille vähintään yhden päälouottamusedustajan, ellei paikallisesti muuta sovita. Kunta-alalle vuonna 2014 sovittu ns. Lonka-sopimus (ks. tarkemmin KT:n yleiskirje 7/2014) takaa käytännössä kaksi päälouottamusedustajaa pääsopijajärjestöittäin. JUKOn vähimmäistavoitteena on saada oma päälouottamusedustaja kullekin sopimusalueelle.

Vaalien yhteydessä on varmistettava, että hyvinvointialueella on sovittu pääluottamusedustajien ja luottamusedustajien määrästä edellä mainitulla paikallisella luottamusedustajasopimuksella.

Hyvinvointialueella jukolaisia voi toimia kolmella eri sopimusalueella:

- 1) Hyvinvointialueiden yleinen virka- ja työehtosopimus (HYVTES)
- 2) Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus (SOTE-sopimus)
- 3) Lääkärien virka- ja työehtosopimus (LS)

Luottamusedustajajärjestelmä on pääsopijajärjestökohtainen. Eriytyminen eri sopimusaloiksi aiheuttaa kuitenkin sen, että pääluottamusedustajien ja luottamusedustajien on mahdotonta hallita kaikkia eri sopimusaloja. Siksi luottamusedustajapaikkoja paikallisesti täytettäessä tulisi kiinnittää huomiota eri sopimusalojen edustavuuteen seuraavan periaatteen mukaisesti:

”Neuvotteluja käyvät ne, joilla on paras asiantuntemus ja joita asia koskee.”

Kaikki luottamusedustajat ovat JUKOn luottamusedustajia riippumatta siitä, ovatko he sopimusalaakohtaisia, toimialakohtaisia, alueellisia tai näiden yhdistelmiä.

3.2 Pääluottamusedustaja

Suurilla hyvinvointialueilla on usein useampia JUKOn pääluottamusedustajia. Tärkeää on, että sopimuksen mukainen luottamusedustajatehtävän hoitamiseen varattu aika saadaan täysimääräisesti pääluottamusedustajien ja luottamusedustajien käyttöön.

Yleisesti tavoitellaan pääluottamusedustajalle päätoimista asemaa, mutta tämä ratkaistaan paikallisesti. Tästä syystä JUKOn luottamusedustajat valmistelevat keskenään, miten eri ammattiryhmien edustus ja ajankäyttö jaetaan luottamusedustajien kesken. Tämän jälkeen asia sovitaan paikallisella luottamusedustajasopimuksella työnantajan kanssa.

Pääluottamusedustajat edustavat JUKOn jäsenyhdistyksiä ja -liittoja sekä kaikkia saman työnantajan JUKOn liittoihin kuuluvia palkansaajia paikallisesti sovitun työnjaon mukaisesti. Pääluottamusedustaja tai luottamusedustaja ei voi kieltäytyä edustamansa jukolaisen etujen ajamisesta vain sillä perusteella, että kuuluu eri jukolaiseen yhdistykseen/liittoon kuin etujensa ajamista vaatinut henkilö.

Pääluottamusedustaja/-edustajat vastaavat paikallisen luottamusedustajajärjestelmän toiminnasta keskenään sopimallaan tavalla yhdessä luottamusedustajien kanssa.

3.3 Luottamusedustaja

Luottamusedustajat voivat olla sopimusalaakohtaisia, toimialakohtaisia, alueellisia tai näiden yhdistelmä.

Sopimusalaakohtainen luottamusedustaja edustaa omaansa tai useampaa sopimusalaa. Sopimusalat ovat:

- Hyvinvointialueiden yleinen virka- ja työehtosopimus (HYVTES)
- Sosiaali- ja terveydenhuollon työ- ja virkaehtosopimus (SOTE-sopimus)
- Lääkärien virka- ja työehtosopimus (LS)

Toimialakohtainen luottamusedustaja toimii sektorikohtaisesti, eli hän edustaa kaikkia jukolaisia heidän yhdistyksistään riippumatta (vrt. pääluottamusedustaja), esim. sosiaalipalvelut, terveyspalvelut, hallinto.

Alueelliset luottamusmiehet edustavat sovitun mukaisesti vain tietyllä alueella tai tietyssä työpaikassa toimivia jukolaisia.

Luottamusedustajatehtävä voi olla myös näiden yhdistelmä. Paikallisesti sovitaan tarkoituksenmukaisesta jaottelusta, jolla varmistetaan luottamusedustajajärjestelmän toimivuus ja kattavuus.

Luottamusedustajan toimialueesta sovitaan paikallisesti. Toimialue tulee ilmoittaa luottamusedustajatietojen yhteydessä JUKOon.

Riippumatta luottamusedustajajärjestelmän rakenteesta on kuitenkin huolehdittava siitä, että jokaisella jukolaisella on kuitenkin joku luottamusedustaja, jonka puoleen kääntyä. Viime kädessä tämä luottamusedustaja on pääluottamusedustaja.

3.4 Yhteiset pääluottamusedustajat ja luottamusedustajat

Hyvinvointialueilla, niiden omistamilla yhtiöillä (KT:n yritysjaoston jäsen) ja hyvinvointiyhtymillä voi olla yhteisiä pääluottamusedustajia ja luottamusedustajia. Edellytyksenä on, että asianomainen hyvinvointialue ja sen omistama yhtiö ovat sopineet järjestelystä ja että asianomainen pääsopijajärjestö (JUKO ry) nimeää edellä mainitun sopimuksen mukaisesti hyvinvointialueelle ja yhtiölle yhteisen pääluottamusedustajan ja/tai luottamusedustajan. Edellä esitetyn mukaisesti myös hyvinvointialueen omistamilla yhtiöillä voi olla yhteisiä pääluottamusedustajia/luottamusedustajia (ks. HYVTES VII luku 3 § 3 mom.).

3.5 Varapääluottamusedustaja ja varaluottamusedustaja

Varapääluottamusedustaja on tärkeä valita luottamusedustajien keskuudesta, jotta hän kuuluu luottamusmiehiä koskevien oikeuksien piiriin. Tästä voi poiketa vain perustellusta syystä.

Pääluottamusedustajaa ja luottamusedustajaa koskevat säännökset (esim. erityinen irtisanomissuoja jne.) eivät koske pelkästään varapääluottamusedustajana tai varaluottamusedustajana toimivaa. Käytännössä ainoa vara(pää)luottamusedustajaa koskeva ”etuus” on oikeus osallistua luottamusedustajakoulutuksiin sopimuskoulutuksena. Sinä aikana, jolloin varapääluottamusedustaja tai varaluottamusedustaja esimiehelle tehdyn ilmoituksen mukaan hoitaa luottamusedustajatehtävää, häntä kuitenkin koskevat pääluottamusedustajaa tai luottamusedustajaa koskevat säännökset.

4. VAALIOIKEUS JA ÄÄNIOIKEUS JUKON LUOTTAMUSEDUSTAJAVAALIEISSA

4.1 Pääluottamusedustaja-/luottamusedustajaehdokkaan vaalikelpoisuus

HYVTES:n mukaan pääluottamusedustajalla ja luottamusedustajalla tarkoitetaan viranhaltijaa tai työntekijää, jonka pääsopijajärjestö on valinnut edustajakseen hoitamaan HYVTES VII luvun 5 § mukaisia tehtäviä.

Luottamusedustajan tulee olla perehtynyt edustamiensa viranhaltijoita/työntekijöitä koskeviin säännöksiin, määräyksiin ja sopimuksiin sekä hyvinvointialueen olosuhteisiin. Pääluottamusedustajalta edellytetään lisäksi laajaa hyvinvointialueen olosuhteiden tuntemista (HYVTES VII LUKU 2 § 4 mom.).

Pääluottamusedustaja-, luottamusedustaja- ja varaluottamusedustajaehdokkaan tulee olla:

1) asianomaisen hyvinvointialueen palveluksessa oleva viranhaltija/työntekijä

JUKO suosittelee, että viranhaltijan/työntekijän tulisi olla asianomaisen hyvinvointialueen (tai sitä edeltäneen kunnan/kuntayhtymän) palveluksessa vähintään kolme kuukautta ennen kuin hänet voidaan valita luottamusedustajaksi. Asia on kuitenkin paikallisesti harkittavissa (henkilöllä on esim. aikaisempaa luottamusedustajakokemusta).

Määräaikainen palvelussuhde ei ole ehdokkuuden este, mutta mikäli määräaikaisuus päättyy ennen kuin luottamusedustajakausi päättyy, on valitulle luottamusedustajalle hyvä valita henkilökohtainen varaluottamusedustaja.

Työnantajan edustaja ei voi asettua pääluottamusedustaja-/luottamusedustajaehdokkaaksi, jos tehtävä aiheuttaa intressiristiriitaa luottamusedustajatoiminnassa. Tällainen tilanne toteutuu esim., jos henkilö vastaa henkilöstön palvelussuhteen ehdoista tai toimii paikallisneuvotteluissa työnantajan edustajana. Tämän vuoksi työnantajan edustajana toimivan ehdokkuutta luottamusedustajavaalissa tulee harkita tarkasti ja ottaa tarvittaessa yhteyttä JUKOn toimistoon.

Hyvinvointialueen aluehallituksen jäsen ei voi asettua pääluottamusedustaja-/luottamusedustajaehdokkaaksi.

2) jonkin JUKOn jäsenyhdistyksen/-liiton jäsen

JUKOon kuuluvat jäsenyhdistykset liittoineen löytyvät JUKOn internet-sivulta. Ehdokkaaksi asettuvan on tarvittaessa todennettava jäsenyytensä jukolaisessa liitossa vaalin järjestäjälle esim. jäsenkortilla tai muulla liiton antamalla todistuksella.

3) Ehdolle asettuva henkilö sitoutuu valituksi tullessaan noudattamaan JUKOn sääntöjä, ohjeita ja määräyksiä. Tehtävään valittu hyväksyy rekisteriselosteen mukaisten henkilötietojen rekisteröinnin JUKOn luottamusedustajarekisteriin.

Mikäli ehdolle asettuva henkilö on ennen vaalin toimeenpanoa pidätettynä virastaan ja tulee valituksi, ei luottamusedustaja-asema tule voimaan ennen kuin virasta pidättäminen raukeaa. Tällöin ei myöskään ole luottamusedustajan irtisanomissuojaa.

Luottamusedustaja sitoutuu tehtävän vastaanottaessaan toimimaan JUKOn arvojen ja periaatteiden sekä luottamuksellisen asemansa ja tehtävien edellyttämällä tavalla.

Luottamusedustajalta edellytetään hyvää ja asianmukaista käyttäytymistä palvelusuhteessa ja vapaa-ajalla siten, että luottamusedustajatehtävässä edellytetty luottamus ei vakavasti vaarannu.

Mikäli luottamusedustajavaalissa tulee valituksi henkilö, joka on pidätettynä virastaan tai työnteke on keskeytyneenä rikostutkinnan ajaksi, luottamusedustajatehtävä on keskeytyneenä virasta pidättämisen tai työnteonkeskeytyksen ajan, eikä henkilö ole tuona aikana luottamusedustaja-asemassa. Luottamusedustajana toimii tämän ajan ilmoituksen mukainen varaluottamusedustaja.

4.2 Äänioikeus vaaleissa

Äänioikeutettuja ovat jukolaisen jäsenyhdistyksen tai jäsenliiton jäsenet.

Pääluottamusedustajan ja luottamusedustajan sekä heidän varahenkilöidensä valintaan osallistuvat vain ne, joita ao. pääluottamusedustaja/luottamusedustaja edustaa.

Mikäli pääluottamusedustajia valitaan vain yksi, jokaisella JUKOn jäsenyhdistyksen/-liiton jäsenellä on oikeus osallistua pääluottamusedustajan vaaliin.

Jokaisella jukolaisella on oikeus osallistua häntä edustavan luottamusedustajan valintaan.

Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja luottamusedustajavaalissa ovat vain ne JUKOn jäsenyhdistysten/-liittojen varsinaiset jäsenet, jotka ovat palvelussuhteessa kyseiseen hyvinvointialueeseen. Myös määräaikaisessa palvelussuhteessa kyseisellä hyvinvointialueella olevat JUKOn jäsenyhdistyksen/-liiton varsinaiset jäsenet voivat äänestää vaalissa.

Myös työnantajan edustajana neuvotteluissa toimivat jukolaiset viranhaltijat ovat oikeutettuja äänestämään luottamusedustajavaalissa. Heitä ei kuitenkaan tule valita luottamusedustajiksi kuin poikkeustapauksissa ja erikseen sovittaessa (kuten edellä kohdassa 4.1 on todettu).

4.3 Pääluottamusedustajan valitseminen

Pääluottamusedustaja voidaan valita kahdella tavalla. Vaalitavan päättää vaalin järjestäjä. Mikäli yksimielisyyttä vaalitavasta ei saavuteta, valitaan pääluottamusedustaja luottamusedustajien keskuudesta.

a) Luottamusedustajat valitsevat pääluottamusedustajan keskuudestaan

Luottamusedustajavaalissa valitaan vain luottamusedustajat (ei pääluottamusedustajia). Vaalin jälkeen valitut luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat valitsevat kokouksessaan kukin oman sopimusalsansa pääluottamusedustajan/pääluottamusedustajat ja hänen/heidän varahenkilönsä. Näin meneteltäessä on aina annettava mahdollisuus valtakirjan käyttöön.

Kun luottamusedustajat valitsevat pääluottamusedustajan kokouksessa, paikalla tulee olla vähintään puolet valituista luottamusedustajista, joiden läsnäolo on hyvä varmistaa etukäteen. Poissaolevilla tulee olla mahdollisuus valtakirjan käyttöön. Valtakirjalla edustetut lasketaan mukaan vähimmäisosallistujamäärään.

b) Edustettavat valitsevat pääluottamusedustajan

Ehdokkaat asettuvat vaaliin pääluottamusedustaja- ja/tai luottamusedustajaehdokkaaksi, ja edustettavat äänestävät suoraan pääluottamusedustajia ja luottamusedustajia.

Tällainen tilanne voi tulla esim. silloin, jos luottamusedustajan toimialueella on vain pääluottamusedustajapaikka, ei luottamusedustajapaikkoja.

4.4 Varapääluottamusedustajan valitseminen

Pääluottamusedustajat, luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat valitsevat varapääluottamusedustajan luottamusedustajien keskuudesta.

Varapääluottamusedustaja on tärkeä valita luottamusedustajien keskuudesta, jotta hän kuuluu luottamusedustajia koskevien oikeuksien piiriin. Tästä voidaan poiketa vain, mikäli siihen on perusteltu syy.

5. VAALIEN JÄRJESTELY

Hyvinvointialueella pääluottamus- ja/tai luottamusedustajat vastaavat luottamusedustajavaalien järjestämisestä ja toimeenpanosta. Toimeenpanoa varten voidaan nimetä erikseen paikallinen vaalitoimikunta.

Vaalitoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Vaalitoimikunnan kokouksista on tehtävä kirjallinen pöytäkirja.

Poikkeustapauksessa JUKOn Hyvinvointialueiden neuvottelukunnan nimeämä JUKOn hyvinvointialueiden luottamusedustajavaalin työryhmä voi antaa luottamusedustajavaalin järjestämisen JUKOn toimistolle.

Vaaleja järjestettäessä on tärkeää, että kaikki äänioikeutetut jäsenet saavat mahdollisuuden osallistua heitä edustavan luottamusedustajan valintaan. Ennen vaaleja jukolaisten jäsenten listaus on päivitettävä sekä työnantajalistauksella että tarvittaessa jukolaisten liittojen kautta. Liitot ovat velvollisia luovuttamaan jäsentiedot ko. työnantajan palveluksessa olevista jäsenistään vaalia järjestävälle pääluottamusedustajalle. Tarvittaessa jäsenen on todistettava jäsenyytensä.

Vaalien järjestämistapa on harkinnanvarainen ja riippuu paikallisista olosuhteista.

Hyvinvointialueiden laajuudesta ja jukolaisen henkilöstön määrästä johtuen vaalitapoja ovat ensisijaisesti etäyhteydessä toteuttava vaalikokous ja/tai sähköinen vaali.

Vaalitavasta riippumatta on huolehdittava siitä, että vaaleihin liittyvät reunaehdot täyttyvät (mm. vaalisalaisuus, kaikkien äänten huomioiminen, jokaisen jäsenen mahdollisuus osallistua vaalitoimitukseen pyritään varmistamaan jne.). Mikäli sähköistä vaalialustaa ei ole mahdollista saada esim. työnantajan kautta tietosuoja- ja tietoturvan kannalta turvallisella tavalla, vaalin järjestäjän tulee olla yhteydessä JUKOn toimistoon.

6. VAALIEN TOIMEENPANO

HYVTES VII luvun 4 § 1 mom. mukaisesti asianomainen pääsopijajärjestö huolehtii luottamusedustajavaalin järjestämisestä. Luottamusedustajavaali voidaan järjestää työaikana ja työpaikalla siten kuin siitä paikallisesti sovitaan. Luottamusedustajan toimikausi alkaa ja nykyisen/edellisen luottamusedustajan toimikausi päättyy, kun uuden luottamusedustajan valitsemisesta on tehty hyvinvointialueelle kirjallinen ilmoitus (HYVTES VII 4 § 2 mom.).

Jokainen pääsopijajärjestö päättää itse luottamusedustajavaalin järjestämistavasta. Käytännöt vaihtelevat jonkin verran eri pääsopijajärjestöjen välillä.

Luottamusedustajavaalit on aina toimeenpantava, kun:

- luottamusedustajan toimikausi päättyy
- luottamusedustaja joutuu jonkin muun syyn vuoksi luopumaan pitkäksi aika tehtävistään, eikä hänelle ole valittu varaluottamusedustajaa tai valittu varaluottamusedustaja ei anna suostumustaan ryhtyä luottamusedustajaksi
- luottamusedustaja ei ole enää kelpoinen toimimaan JUKOn luottamusedustajana (esim. luottamusedustaja ei kuulu enää mihinkään jukolaiseen jäsenyhdistykseen/-liittoon tai virka- tai työsuhte muuttuu sellaiseksi esihenkilötehtäväksi, joka on ristiriidassa luottamusedustajatehtävän kanssa, ks. **kohta 4.1**)
- luottamusedustajien lukumäärä kasvaa
- luottamusedustaja vaihdetaan tämän ohjeen kohdan 10 tai 11 mukaisesti

Päälouottamusedustajan luopuessa kokonaan tehtävästään esim. eläköitymisen vuoksi tulee paikallisesti huolellisesti arvioida, siirtyykö varapäälouottamusedustaja tehtävään vai järjestetäänkö vaali. Epäselvissä tilanteissa vaalin järjestäminen on suositeltavaa päälouottamusedustajatehtävän tärkeyden vuoksi. Kesken luottamusedustajan toimikauden käytävässä päälouottamusedustajavaalissa voidaan päälouottamusedustaja valita noudattaen kohdan 4.3 ohjetta (luottamusedustajat valitsevat päälouottamusedustajan).

6.1 Vaalista tiedottaminen

Vaalit tulee järjestää siten, että jokaisella tiedossa olevalla JUKOn jäsenyhdistyksen/-liiton jäsenellä on mahdollisuus äänestämällä vaikuttaa häntä edustavan luottamusedustajan valintaan.

Luottamusedustajavaalista tulee saattaa tieto hyvissä ajoin kaikille jukolaisille niin, että he voivat asettua vaalissa ehdolle ja/tai äänestää siinä.

Vaalin järjestäjän on pyrittävä varmistamaan, että kaikki jukolaiset saavat tiedon vaalista. Vaalista voi ilmoittaa kaikille hyvinvointialueen viranhaltijoille/työntekijöille esimerkiksi työpaikan sisäisen verkon, yhteisen sähköpostijakelun tms. välityksellä. Toinen tapa on ilmoitus sellaisilla työyhteisöjen ilmoitustauluilla, joihin kaikilla viranhaltijoilla/työntekijöillä on pääsy. Lisäksi ilmoitus on hyvä saattaa näkyville eri työpisteiden ilmoitustauluille/sähköiselle alustalle (esim. intranet). Työpaikkojen sähköiset ilmoitustaulut ovat riittävä tiedottamisen taso, jos kaikilla jukolaisilla on niihin pääsy.

6.2 Luottamusedustajat vaalitoimitsijoina

Myös kuluvalle kaudelle valitut pääluottamusedustajat, luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat sekä ehdolla vaalissa oleva ja muut vaalitoimitsijoiksi valitut henkilöt voivat toimia vaalitoimitsijoina. Tällöin on kiinnitettävä erityistä huomiota ns. läpinäkyvyyteen vaalien järjestämisessä ja äänestysalaisuuden turvaamiseen.

7. VAALITAVAT

Luottamusedustajavaalit voidaan järjestää 1) vaalikokouksena etäyhteydellä (esim. Teams-kokousohjelmalla), 2) etukäteen päätettynä, erillisenä kokonaan sähköisenä vaalitoimituksena tai 3) poikkeuksellisesti läsnäkokouksena (jos esim. valitaan työpaikkakohtainen luottamusedustaja ja äänioikeutettujen on helppo osallistua läsnäkokoukseen). Vaalitavasta riippumatta valtakirjojen käyttö ei ole mahdollista.

7.1 Vaalikokous etäyhteydellä

Vaalin järjestäjä voi päättää vaalikokouksen järjestämisestä etäyhteydellä. Ilmoitus vaalien järjestämisestä sekä ehdolle asettautumiseen annetaan vähintään 10 vuorokauden aika. Vaali-ilmoituksessa on mainittava erikseen, mikäli tämän jälkeen vaalikokouksessa ei ole mahdollista ilmoittautua ehdolle. Tämän ajan umpeuduttua vaalikokous ja tieto ehdokkaista annetaan vähintään 14 vuorokauden päähän.

Mikäli vaalikokouksessa voi vielä asettua ehdolle, riittää kokonaisuudessaan 14 vuorokauden ilmoitusaika.

Vaalikokouksessa koolle kutsutaan ne äänioikeutetut, jotka valitsevat kokouksessa heitä edustavat JUKOn luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat sekä kohdan 4.3 mukaisesti pääluottamusedustajat ja varapääluottamusedustajat hyvinvointialueelle. Vaalin järjestäjän on ilmoitettava ehdolle asettautumisen aikarajat ja menettelyt luottamusedustajavaalin järjestämisilmoituksessa. Vaalikokouksen yhteydessä on vielä mahdollista asettua ehdolle aukioleviin luottamusedustajatehtäviin, ellei vaalista ilmoittamisen yhteydessä toisin ilmoiteta.

Mikäli ehdokasasettelu toteutetaan ennen vaalikokousta ja ehdokasasettelun jälkeen ei ole enää mahdollista asettua ehdolle, tulee siitä ehdottomasti mainita luottamusedustajavaalin järjestämisilmoituksessa. Jos ennalta suoritettu ehdokasasettelu johtaa ns. ”sopuvaaliin” (yhtä monta ehdokasta kuin vaalissa paikkoja), voi vaalin järjestäjä vahvistaa sopuvaalin tuloksen ilman äänestystä tai kokouksen pitämistä.

Vaalikokouksen koollekutsuminen on tarkoituksenmukaista suorittaa kuten aiemmin vaalista tiedottamisesta on ohjeistettu (viimeistään 14 vrk ennen).

Vaalikokous voidaan suorittaa työaikana ja työpaikalla. Vaaliin liittyvistä seikoista on sovittava hyvissä ajoin työnantajan kanssa.

Vaalikokous on päätösvaltainen, kun kokouksesta on ilmoitettu viimeistään 14 vuorokautta ennen kokousta ja vähintään neljä (4) äänioikeutettua henkilöä on paikalla.

Vaalikokouksessa tulee muistaa, että vain ne jäsenet, joita valittava luottamusedustaja edustaa, voivat äänestää.

Vaalitoimitus kokouksessa:

Vaalikokouksen puheenjohtaja toimittaa vaalin esitettyjen ehdokkaiden kesken. Vaalin menettelystä päättää kokous.

Jos ehdokkaita tulee enemmän kuin valittavia, suoritetaan vaali. Eniten ääniä saaneet henkilöt valitaan luottamusedustajiksi (varaluottamusedustajiksi). Äänten mennessä tasan arpa ratkaisee. Vaalisalaisuuden säilyttämiseksi on suositeltavaa käyttää sähköistä äänestystapaa kokouksen aikana. Sähköisinä äänestysvälineinä voidaan käyttää esim. Webropolia, Äänestyskoppi -sovellusta tai google-formsia. Käytettäessä esim. työnantajan webropolia on huolehdittava tietosuojasta ja -turvasta. Mikäli sähköistä vaalialustaa ei ole mahdollista saada työnantajan kautta tällä tavoin, vaalin järjestäjän tulee olla yhteydessä JUKOn toimistoon.

7.2 Etukäteen päätetty, erillinen, kokonaan sähköinen vaalitoimitus

Vaalin järjestäjä voi päättää etukäteen, että luottamusedustajavalinnat ja -vaalit järjestetään erillisenä, kokonaan sähköisenä vaalitoimituksena.

Vaalissa ovat äänioikeutettuja ne, joilla on oikeus valita heitä edustavat JUKOn luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat sekä kohdan 4.3 mukaisesti pääluottamusedustajat ja varapääluottamusedustajat hyvinvointialueelle.

Vaalin järjestäjän on ilmoitettava ehdolle asettautumisen aikarajat (vähintään 14 vrk) ja menettelyt luottamusedustajavaalin järjestämisilmoituksessa. Ehdokasasettelun jälkeen ei ole enää mahdollista asettua ehdolle. Jos ennalta suoritettu ehdokasasettelu johtaa ns. ”sopuvaaliin” (yhtä monta ehdokasta kuin vaalissa paikkoja), voi vaalin järjestäjä vahvistaa sopuvaalin tuloksen ilman sähköisen vaalin järjestämistä.

Pelkästään sähköisesti järjestettävässä vaalitoimituksessa tulee varmistaa, että kaikki äänioikeutetut saavat mahdollisuuden äänestämiseen ja että vaalisalaisuus säilyy. Tieto äänestykseen liittyvistä aikatauluista tulee olla kaikilla äänioikeutetuilla tiedossa. Äänestystavasta johtuvat mahdolliset viiveet tulee ottaa huomioon aikatauluttamisessa.

Sähköisessä äänestyksessä äänestysajan tulee olla riittävä, vähintään 10 vuorokautta. Sähköisinä äänestysvälineinä voidaan käyttää esim. Webropolia, Äänestyskoppi -sovellusta tai google-formsia. Käytettäessä esim. työnantajan webropolia on huolehdittava tietosuojasta ja -turvasta. Mikäli sähköistä vaalialustaa ei ole mahdollista saada työnantajan kautta tällä tavoin, vaalin järjestäjän tulee olla yhteydessä JUKOn toimistoon.

Eniten ääniä saaneet henkilöt valitaan luottamusedustajiksi (varaluottamusedustajiksi). Äänten mennessä tasan arpa ratkaisee.

7.3 Vaalikokous läsnäkokouksena

Vaalin järjestäjä voi poikkeuksellisesti päättää vaalikokouksen järjestämisestä läsnäkokouksena, jos esim. valitaan työpaikkakohtainen (pää/vara)luottamusedustaja ja äänioikeutettujen on helppo osallistua läsnäkokoukseen.

Vaalikokouksessa koolle kutsutaan ne äänioikeutetut, jotka valitsevat kokouksessa heitä edustavat JUKOn luottamusedustajat ja varaluottamusedustajat sekä kohdan 4.3 mukaisesti pääluottamusedustajat ja varapääluottamusedustajat hyvinvointialueelle. Vaalin järjestäjän on ilmoitettava ehdolle asettautumisen aikarajat (vähintään 14 vrk) ja menettelyt luottamusedustajavaalin järjestämisilmoituksessa. Vaalikokouksen yhteydessä on vielä mahdollista asettua ehdolle aukioleviin luottamusedustajatehtäviin, ellei vaalista ilmoittamisen yhteydessä toisin ilmoiteta.

Mikäli ehdokasasettelu toteutetaan ennen vaalikokousta ja ehdokasasettelun jälkeen ei ole enää mahdollista asettua ehdolle, tulee siitä ehdottomasti mainita luottamusedustajavaalin järjestämisilmoituksessa. Jos ennalta suoritettu ehdokasasettelu johtaa ns. ”sopuvaaliin” (yhtä monta ehdokasta kuin vaalissa paikkoja), voi vaalin järjestäjä vahvistaa sopuvaalin tuloksen ilman äänestystä tai kokouksen pitämistä.

Vaalikokouksen koollekutsuminen on tarkoituksenmukaista suorittaa kuten aiemmin vaalista tiedottamisesta on ohjeistettu (viimeistään 14 vrk ennen).

Vaalikokous voidaan suorittaa työaikana ja työpaikalla. Vaaliin liittyvistä seikoista on sovittava hyvissä ajoin työnantajan kanssa.

Vaalikokous on päätösvaltainen, kun kokouksesta on ilmoitettu viimeistään 14 vuorokautta ennen kokousta ja vähintään neljä (4) äänioikeutettua henkilöä on paikalla.

Vaalikokouksessa tulee muistaa, että vain ne jäsenet, joita valittava luottamusedustaja edustaa, voivat äänestää.

Vaalitoimitus kokouksessa:

Vaalikokouksen puheenjohtaja toimittaa vaalin esitettyjen ehdokkaiden kesken. Vaalin menettelystä päättää kokous.

Jos ehdokkaita tulee enemmän kuin valittavia, suoritetaan vaali. Eniten ääniä saaneet henkilöt valitaan luottamusedustajiksi (varaluottamusedustajiksi). Vaalisalaisuuden säilyttämiseksi käytetään suljettua lippuäänestystä kokouksen aikana.

7.4 Sopuvaalin toteaminen (koskee kaikkia em. vaalitapoja)

Jos luottamusedustajiksi on ehdolla enintään yhtä monta henkilöä kuin on luottamusedustajapaikkoja, puhutaan ns. sopuvaalista. Tällöin riittää, että pääluottamusedustaja kutsuu kokoon vaalin järjestäjän, ja vaalin tulos todetaan pöytäkirjassa. Etä- tai läsnävaalikokousta tai sähköistä äänestystä ei tällöin tarvitse järjestää.

Mikäli kaikkia luottamusedustajapaikkoja ei saada täytettyä, voidaan myöhemmin järjestää täydennysvaali.

7.5 Vaalin tuloksen vahvistaminen

Vaalituloksen selvittyä vaalin järjestäjä vahvistaa vaalituloksen. Pöytäkirja laaditaan viipymättä, viimeistään viikon kuluessa.

8. VAALIN TULOKSESTA TIEDOTTAMINEN

Vaalin järjestäjän velvollisuus on ilmoittaa välittömästi (viimeistään viikon kuluessa tuloksen vahvistamisesta) luottamusedustajien edustamille jukolaisille vaalin tuloksesta. On tärkeää, että jäsenet tietävät, kuka toimii pääluottamusedustajana/luottamusedustajana. Nimi- ja yhteystiedot tulee olla pysyvästi työpaikkojen ilmoitustauluilla tai muualla, josta edustettavien on helppo ne löytää.

Vaalista valittamisaika tulee olla ilmoituksessa esillä. Valitus tulee toimittaa hyvinvointialueiden neuvottelukunnalle neljäntoista (14) vuorokauden kuluessa vaalituloksen tiedottamisesta (ks. kohta 9).

Valituista luottamusedustajista on hyvä ilmoittaa viivytyksettä suoraan myös työnantajalle, jotta varmistutaan siitä, että luottamusedustajan oikeudet (esim. ajankäyttö ja korvaukset) tulisivat voimaan heti luottamusedustajakauden alkupäivästä

9. VAALISTA VALITTAMINEN

JUKOn Hyvinvointialueiden neuvottelukunnalla on oikeus jättää vahvistamatta vaalin tulos siinä tapauksessa, että näitä vaaliohjeita ei ole noudatettu. Äänioikeutetuilla on oikeus valittaa vaalin toimeenpanosta. Valitus tulee osoittaa Hyvinvointialueiden neuvottelukunnalle ja toimittaa se Hyvinvointialueiden neuvottelukunnan sihteerille 14 vuorokauden kuluessa vaalituloksen tiedottamisesta. Ennen valituksen käsittelyä vaalin toimeenpanneelle taholle on tarjottava mahdollisuus vaalin uuteen järjestämiseen tai jättää Hyvinvointialueiden neuvottelukunnalle vastine valitukseen.

JUKOn Hyvinvointialueiden luottamusedustajavaalin työryhmä tutkii vaalivalituksen ja tekee esityksen Hyvinvointialueiden neuvottelukunnalle joko pidetyn vaalin vahvistamisesta tai vaalin hylkäämisestä. Hyvinvointialueiden neuvottelukunta päättää asiasta työryhmän käsittelyn jälkeen. Hyvinvointialueiden neuvottelukunnan päätöksestä ei JUKOn sääntöjen mukaan voi valittaa eteenpäin.

10. TOIMIKAUDEN AIKANA SYNTYNYT ESTEELLISYYS LUOTTAMUSEDUSTAJANA TOIMIMISEEN

Mikäli pääluottamusedustaja/luottamusedustaja valitaan sellaiseen tehtävään, joka esim. lain perusteella estää henkilöstön edustajana toimimisen (mm. aluehallituksen jäsenyys), varahenkilö siirtyy hoitamaan luottamusedustajatehtävää tai järjestetään uudet vaalit. Määräaikainen työnantajan edustajana toimiminen (esteellinen toimimaan luottamusedustajana kohdan 4.1 mukaisesti) ei velvoita luopumaan luottamusedustajamandaatista, mutta tehtävien hoito tulee tällöin siirtää esteettömälle henkilölle määräaikaisen esteen keston ajaksi.

11. LUOTTAMUSEDUSTAJAN VAIHTAMINEN KESKEN TOIMIKAUDEN

Vaade luottamusedustajan vaihtamisesta tulee toimittaa perusteluineen kirjallisesti Hyvinvointialueiden neuvottelukunnan sihteerille ja osoittaa Hyvinvointialueiden neuvottelukunnalle.

Hyvinvointialueiden neuvottelukunta voi määrätä uuden pääluottamusedustaja/luottamusedustajavaalin toimeenpanosta silloin, jos:

- a) yli puolet luottamusedustajan valinneista jukolaisista vaatii vaihtoa kirjallisesti (jos pääluottamusedustaja on valittu luottamusedustajien toimesta luottamusedustajien keskuudesta, yli puolet valinnan tehneistä luottamusedustajista voi vaihtaa pääluottamusedustajan)
- b) pääluottamusedustaja/luottamusedustaja on toiminut tietoisesti JUKOn ja jukolaisten etujen vastaisesti.

tai
- c) Mikäli luottamusedustajan toiminta tai käyttäytyminen luottamusedustaja-, työ- tai virkatehtävissään tai vapaa-ajallaan muutoin olennaisesti osoittaa, että hän ei ole enää luottamusedustajatehtävässä edellytettävän luottamuksen arvoinen (esim. rikostuomio).

Neuvottelukunnan nimeämä luottamusedustajavaalityöryhmä (eri sektorien vastaava) valmistelee ja tekee päätösesityksen neuvottelukunnan käsiteltäväksi.

Neuvottelukunta tekee ratkaisun luottamusedustajavaalityöryhmän käsittelyn jälkeen.

12. PAIKALLISET NEUVOTTELUT/SOPIMISOIKEUDET

Luottamusedustajalle lähetettävä valtakirja tulee lukea huolellisesti, sillä neuvotteluoikeudet on kirjattu siihen.

Hyvinvointialueiden virka- ja työehtosopimuksissa on rajoituksia paikallisen sopimisen suhteen. Myös JUKOn hyvinvointialueiden neuvottelukunta voi olla päätöksellään rajoittanut pääluottamusedustajien ja luottamusedustajien paikallista sopimisoikeutta.

Paikallisten sopimusten osalta tulee olla aina yhteydessä JUKOn toimistoon ennen sopimusten allekirjoittamista, vaikka valtakunnallisen sopimuksen mukaisesti pääluottamusedustajalla/luottamusedustajalla olisikin sopimisoikeus. JUKOsta annetaan tarvittaessa lisäohjeita sopimuksen tekemiseksi. Näin varmistetaan, että sopimus on jukolaisen jäsenistön etujen mukainen.

13. VAALITULOKSEN ILMOITTAMINEN

Luottamusedustajan toimikausi alkaa, kun uuden luottamusedustajan valitsemisesta on tehty kirjallinen ilmoitus työnantajalle.

On erittäin tärkeää, että vaalin järjestäjä ilmoittaa välittömästi vaalin tuloksen myös JUKOn toimistoon vaalikokouksen/vaalin järjestäjän pöytäkirjanotteella sähköpostitse.

Ilmoituksesta tulee käydä ilmi valitun luottamusedustajan nimi, luottamustehtävä sekä keitä/mitä sopimusalaa hän edustaa. Tämän jälkeen JUKO toimittaa virallisen valtakirjan työnantajalle.

Lisätietoja ja -ohjeita JUKOn toimistossa antaa asiasta vastaava toimihenkilö.

Uudet luottamusedustajat täyttävät juko.fi -sivuilta löytyvän ”Uuden luottamusmiehen/-edustajan ilmoitus” -lomakkeen.

Tehtävässä jatkavat luottamusedustajat kirjautuvat JUKOLAan ja muuttavat/päivittävät omat tietonsa ja toimikauden.

Vaalin järjestäjät sopivat, kuka ilmoittaa koko hyvinvointialueen vaalituloksen osoitteeseen jukola@juko.fi

- a) Sähköpostin otsikkoon hyvinvointialueen nimi
- b) luettelo valituista luottamusedustajista esitetään seuraavasti:

pled Maija Meikäläinen, SOTETES, HYVTES varapled Matti Heikäläinen, LS

led SOTETES Kille Kimalainen varaed Jaana Jokunen

led LS Matti Heikäläinen varaed Tarja Tarmokas

Luottamusedustajan perässä tai vieressä on nimettynä hänelle valittu varaluottamusedustaja.

Myös sopimusalojen tulee näkyä.

- vaalin järjestäjä säilyttää alkuperäiset pöytäkirjat, niitä ei lähetetä JUKOLle
- vaalin järjestäjä huolehtii, että ensimmäistä kertaa luottamusedustajiksi valitut tekevät uuden luottamusedustajan ilmoituksen JUKOn nettisivuilla, ja että tehtävässä jatkavat luottamusedustajat kirjautuvat JUKOLAan ja muuttavat/päivittävät omat tietonsa ja toimikauden
- vaalin tulos on ilmoitettava myös siinä tapauksessa, että entinen luottamusedustaja jatkaa tehtävässään

JUKO toimittaa jäljennöksen työnantajalle lähetetystä luottamusedustajavaltakirjasta pääluottamusedustajalle/ luottamusedustajalle/varaluottamusedustajalle. Tämä kappale on valtakirja toimia JUKOn tai määrättyjen jukolaisten pääluottamusedustajana/ luottamusedustajana/varaluottamusedustajana.

Valtakirja tulee säilyttää, jotta neuvotteluvaltuudet voidaan todistaa epäselvissä tapauksissa.

ERILLISET LIITTEET

Luottamusedustajasopimuksen malli/ohje

Malli JUKOn vaalien järjestämiseksi hyvinvointialueilla